

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИРІШЕННЯ КЛОПОТАНЬ ПРО ПРОДОВЖЕННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ СУДОМ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ

Розгляд та вирішення клопотань про запобіжні заходи у судовому провадженні із перегляду судових рішень містить низку проблемних аспектів, що обумовлені особливостями процесуальної форми відповідних стадій кримінального провадження. Судовою практикою виробилася низка дискусійних питань щодо визначення повноважень апеляційного суду щодо вирішення клопотань про запобіжний захід, що зумовлені неоднаковим застосуванням норм процесуального права.

Апеляційні суди повсякчас відмовляють у відкритті провадження за результатами розгляду апеляційних скарг сторони захисту на ухвали суду першої інстанції, винесені у підготовчому судовому засіданні в частині обрання запобіжних заходів [1]. Однак на практиці існують випадки, коли судом апеляційної інстанції все ж було задоволено скаргу сторони захисту на рішення суду про продовження запобіжного заходу в порядку ч. 3 ст. 315 КПК України, на підставі того, що остання не передбачає відповідного повноваження суду на стадії підготовчого провадження [2].

Надаючи оцінку відповідності такої практики букві закону, слід виходити із того, що рішення про застосування ЗЗКП, незважаючи на свою інкорпорованість в ухвалу підготовчого судового засідання, залишається самостійним і ґрунтується на засадах, визначених у Розділі II КПК України, а відтак є самостійним процесуальним рішенням суду, що не підлягає оскарженню відповідно до ч. 2 ст. 392 КПК України.

Не менш сумнівною і неоднозначною є практика розгляду питання про продовження строку запобіжного заходу одночасно із розглядом апеляційної скарги прокурора на ухвалу суду про повернення обвинувального акту.

Доволі розповсюдженими є випадки, коли під час апеляційного розгляду скарги прокурорами було подавалося клопотання про продовження строку тримання обвинуваченого під вартою. Така практика зазнала критики з огляду на положення ч. 1 ст. 404 КПК України, яким передбачено, що суд апеляційної інстанції переглядає судові рішення суду першої інстанції в межах саме апеляційної скарги [3]. Втім, її дискусійність не вичерпується цим аспектом.

Більш детальний огляд судових рішень, розміщених в Єдиному державному реєстрі показує, що вирішуючи питання про продовження

запобіжного заходу суд апеляційної інстанції ґрунтувався на положенні ст. 331 КПК України [4], в іншому випадку судом було продовжено запобіжний захід у вигляді тримання під вартою в порядку ст. 197 КПК України в межах строку досудового розслідування [5], а також посилався на відповідне повноваження у ст. 401 КПК України [6] (хоча остання передбачає лише право обрати, змінити або скасувати запобіжний захід).

Незважаючи на те, що практика одночасного вирішення судом апеляційної інстанції клопотань про продовження запобіжного заходу із апеляційною скаргою на ухвалу суду про повернення обвинувального акту не позбавлена позитивного моменту, зокрема здатна подолати прогалини правового регулювання порядку продовження запобіжних заходів у підготовчому судовому провадженні, слід визнати її дещо невідповідною логіці кримінальної процесуальної діяльності. У разі якщо у задоволенні апеляційної скарги прокурора на ухвалу про повернення обвинувального акту буде відмовлено, кримінальне провадження фактично повертається на досудове провадження, а відтак, суд апеляційної інстанції не вправі вирішувати питання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження в межах цієї стадії. Якщо ж сторони клопотали про застосування заходів забезпечення у підготовчому судовому засіданні, то вказане питання вже є вирішеним і його розгляд в апеляційній інстанції має ознаки оскарження, що як вже було зазначено, не кореспондується із ч. 2 ст. 392 КПК України. В той же час, якщо питання щодо подальшої долі заходу забезпечення у підготовчому провадженні взагалі не підіймалося, в контексті ч. 3 ст. 315 КПК України він вважається автоматично продовженим.

Виходячи із цього, вважаємо, що найбільш правильним та оптимальним шляхом подолання усіх вказаних суперечностей є розгляд питання про обрання, зміну, продовження та скасування запобіжних заходів у підготовчому судовому провадженні незалежно від вирішення основного питання щодо можливості призначення судового розгляду.

Список використаної літератури:

1. Ухвала Апеляційного суду Донецької області від 14 липня 2015 року (Справа № 221/2133/15-к) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/46806625>
2. Ухвала Апеляційного суду Закарпатської області від 14 листопада 2014 року (Справа № 303/8195/13-к) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/42324525>
3. Теньков С. Продовження строку тримання під вартою: помилки і проблемні питання // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/445096188941806/photos/a.450631665054925.1073741828.445096188941806/718941601557262/?type=3>

4. Ухвала Апеляційного суду Закарпатської області від 12 вересня 2013 року (Справа № 308/10524/13-к) // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/33486908>
5. Ухвала Апеляційного суду Закарпатської області від 06 листопада 2014 року (Справа № 303/5020/14-к) // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41491138>
6. Ухвала Апеляційного суду Закарпатської області від 28 серпня 2014 року (Справа № 308/7923/14-к) // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/40852259>

БАБЧИНСЬКА Т. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач кафедри кримінального процесу

**РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ЗАХИСТ НА ПОЧАТКУ
СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ**

Згідно до положень ст. 347 Кримінального процесуального кодексу України (далі — КПК України), судовий розгляд починається з оголошення прокурором короткого викладу обвинувального акта, якщо учасники судового провадження не заявили клопотання про оголошення обвинувального акта в повному обсязі, також якщо в кримінальному провадженні пред'явлено цивільний позов, цивільний позивач або його представник чи законний представник, а в разі їх відсутності — головуючий оголошує короткий виклад позовної заяви, якщо учасники судового провадження не заявили клопотання про її оголошення в повному обсязі [2]. Таким чином, прокурор, як сторона обвинувачення, представляючи суду свою процесуальну позицію та викладаючи свої аргументи надає процесуальній діяльності відповідної змістовності та системності. На відміну цього, сторона захисту не наділена таким правом на початку судового розгляду, обмежуючись лише короткою відповіддю обвинуваченого на запитання: чи зрозуміле обвинувачення, чи визнає обвинувачений себе винним і чи бажає давати показання.

В принципі це має і позитивний характер, адже при оприлюдненні всієї доказової бази з уст сторони обвинувачення, інша сторона має можливість виважено підготуватися до аргументації з приводу пред'явлення своєї доказової бази побудованої на аргументах захисту. Але все ж таки, по суті, до судових дебатів сторона захисту позбавлена можливості представити суду свою правову позицію, що створює у суду враження логічно необґрунтованого нагромадження доказів і безсистемності їх представлення.